

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Мельник О.І.,

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Розглянуто особливості впровадження інновацій в аграрному секторі економіки залежно від технологічних типів виробництва, визначено їх переваги та недоліки в сучасних умовах господарювання.

***Ключові слова:** інновації, аграрний сектор економіки, інноваційний розвиток, технологічний тип виробництва.*

У суспільстві знань як вищій еволюційній формі постіндустріального суспільства, нові знання, акумулюючись, формують інтелектуальний капітал, складовою якого є й новації, які в подальшому матеріалізуються у виробництві, створюючи таким чином інноваційну економіку. За цих умов впровадження якісних інновацій забезпечить перманентне прискорене зростання аграрного сектора економіки, а також одержання позитивних економічних, екологічних, соціальних, технологічних та інших ефектів.

На сьогодні склалася дуальна структура сільського господарства: з однієї сторони – монополюючий пануючий корпоративний сектор (агрохолдинги, господарські товариства та ін.), а з другої – індивідуальний сектор (фермерські та особисті селянські господарства). Корпоративний сектор орієнтується на розвиток відповідно до потреб глобальних ринків, а індивідуальний – переважно на розвиток традиційного споживчого ринку [1]. Це, в свою чергу, впливає на впровадження інноваційних розробок в аграрному секторі економіки України.

Різні технологічні типи виробництва, що притаманні сучасним суб'єктам господарювання, мають властиві їм переваги та недоліки і визначають особливості впровадження інновацій:

1. Натуральний – характерний переважно для особистих селянських господарств, частково фермерських господарств. Основними ознаками є: примітивні умови виробництва; важка, монотонна, слабо механізована праця; низька сприйнятливість до досягнень НТП; відсутність багатьох соціальних гарантій тощо;

2. Традиційно-інноваційний – властивий для підприємств і великих фермерських господарств різних рівнів розвитку. Перевагами зазначеного технологічного типу є: можливість виробництва екологічно чистої продукції; залучення великої кількості працівників із жителів сільської місцевості; зняття соціальної напруги; сприйнятливість до досягнень НТП, різних видів інновацій; можливість отримання екологічної ренти. Поряд з цим недоліком є відносно висока собівартість продовольства, яка, між іншим, може бути компенсована ростом ціни внаслідок екологічної чистоти продукції.

3. Інтенсивно-інноваційний – переважає на передових підприємствах різних організаційно-правових форм (частіше великих за розміром). Такому типу виробництва притаманні: можливість виробництва продукції у великих обсягах за умов її низької собівартості; вищий рівень сприйнятливості до досягнень НТП; можливість відбору кадрів за рахунок високого рівня оплати праці; здатність отримувати великі прибутки. Проте досить часто підприємства отримують продукцію, як правило, вироблену за допомогою масового використання агрохімікатів, що обумовлює її відносно низьку якість. Крім того, характерним є обмежена можливість залучення сільського населення до роботи на підприємствах, що викликає зростання безробіття, загострення соціальної напруги.

Погоджуємося з О. Романчук, що великі аграрні підприємства відіграють визначальну роль у процесах створення, впровадження та поширення інновацій. Агрохолдинги, розширюючи земельні ділянки, впроваджують сучасні високоефективні технології, широко використовують інновації у власній діяльності. Проте вони, переважно здійснюючи інтенсивно-інноваційне виробництво, орієнтуються на біржові високоліквідні культури (зернові, насіння

соняшнику, ріпаку), в той час як господарства населення забезпечують значні обсяги виробництва трудомістких видів продукції –фрукти, молоко, яловичина [2, с.83].

Що стосується галузей тваринництва, то, зважаючи на низький рівень їх розвитку, найбільш вірогідним сучасні дослідники вважають входження суб'єктів господарювання з інноваційними розробками саме в галузі тваринництва з метою одночасної промислової переробки продукції, що дозволить в перспективі вирішувати соціально-економічні та екологічні проблеми [3]. При цьому пріоритетним напрямом розвитку тваринництва ряд науковців вважають запровадження інноваційних підходів господарювання у середніх за розмірами аграрних підприємствах, у тому числі й у фермерських господарствах.

Отже, пріоритетні напрями державної інноваційної політики України повинні знаходитися в площині формування інноваційної культури та інноваційно мислячих кадрів, стимулювання інноваційного підприємництва[4], всебічного розвитку освіти і науки із паралельною їх інтеграцією в аграрне виробництво та формування сприятливої виробничої й соціальної інфраструктури.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Українська модель аграрного розвитку та її соціоекономічна переорієнтація : наукова доповідь / О. М. Бородіна та ін.; за ред. В. М. Гейця. Київ : НАН України; Ін-т екон. та прогнозування, 2012. 56 с.
2. Романчук О. М. Інноваційний потенціал аграрних формувань Житомирської області. Стратегічні напрями і пріоритети формування конкурентоспроможності аграрного сектора : матеріали III конференції молодих вчених-економістів, 21 листопада 2012 р. Житомир: Житомирський національний агроєкологічний університет, 2013. С. 82-85.
3. Тарабрін О. Є., Піменов І. Г. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки України в сучасних умовах / URL: http://inb.dnsgb.com.ua/2011-2/11_tarabrin.pdf. (дата звернення: 25.10.2019).
4. Сіренко Н. М., Мельник О. І. Розвиток інноваційного підприємництва в аграрному секторі економіки України : монографія. Миколаїв : МНАУ, 2016. – 243 с.

Annotation: Features of introduction of innovations in agrarian sector of economy depending on technological types of production are considered, their advantages and disadvantages in modern conditions of management are determined.

Key words: innovations, agricultural sector of economy, innovative development, technological type of production.